

СТАНОВИЩЕ

от доц. Незабравка Генчева, доктор
катедра „Кинезитерапия и рехабилитация”

НСА „В.Левски”

на дисертационен труд

на тема: **Корекция на сензорно-моторните нарушения при деца с дислексия**

на доц. Д-р Емил Цветанов Маринов

за присъждане на научната степен „Доктор на науките “
по научна специалност” Теория и методика на спортната тренировка(вкл.
Лечебна физкултура)
Професионално направление „Обществено здраве”

Темата на представения дисертационен труд провокира недвусмислено интерес, поради липсата на комплексен адекватен терапевтичен подход при специфичните нарушения на способността за учене. У нас съществуващите стратегии за преодоляване на дислексията са свързани преди всичко с психо-педагогически стратегии и логопедични терапевтични въздействия. Физическите упражнения и кинезитерапията почти не са застъпена в рехабилитацията на това нарушение. Значимостта на проблема се определя и от обстоятелството, че в последните две десетилетия се забелязва трайна тенденция на увеличаване на броя на индивидите с дислексия.

Дисертационния труд съдържа общо 225 стандартни машинописни страници, богато онагледен с 30 таблици, 34 фигури. Библиографската справка включва 396 литературни източника, от които 17 на кирилица и 381 на латиница. Бих посочила, че в България има водещи специалисти, които имат редица публикации, свързани със специфичните нарушения на способността за учене, като проф. Ваня Матанова, дпсн, Екатерина Тодорова, доктор, проф. Людмил Мавлов, дмн и др., които за съжаление не са намерили място в литературната справка.

Дисертацията е структурирана в три глави. Първата съдържа богат литературен обзор, свързан със съвременните проблеми, невро-физиологичните промени на дислексията, както и важните с оглед на разработената КТ методика сензомоторни нарушения. Литературният обзор е направен с авторски анализ, което показва добра научна осведоменост по проблема и обосновка за разработването на дисертационния труд. Теоретичната част завършва с четири добре формулирани и аргументирани хипотези, свързани с проведения експеримент.

Във втора глава са дефинирани целта и задачите на дисертационния труд.

Контингентът на изследване е достатъчен за проучване от такъв характер. Изследваните деца са общо 161 - 103 с диагноза дислексия и 58 деца в норма от първи и втори клас, които са разделени в три групи – две терапевтични и една контролна. Считам, че в тази част би трябвало да се направи едно по-обширно описание на диагностичните критерии, по които децата са попаднали в настоящето експериментално проучване. За оценка на ефективността от приложената авторска методика са използвани множество тестове като: оценка на примитивни рефлексии, таст на Бруиникс – Озерцкий, оценяващ двигателните способности в детска възраст, въпросник на Dunn, изследващ способността за обработка на сензорната информация при деца в 125 позиции, зрителна дискриминация чрез зрително моторен тест на Рей, оценка на координация око – ръка, зрително моторна интеграция. Интересни са представените тестове за изследване на междухемисфериална обработка на информацията, която много автори поставят като причина за развитието на дислексия. Оценени са и така важните когнитивни функции и пр.

Същността на авторската рехабилитационна методика се състои в прилагането на нервно развиваща терапия NDT, чиито цели и задачи са добре формулирани. Средствата на КТ са отлично систематизирани по анатомичен признак и развиване на физически качества. Към програмата на нервно развиваща терапия много удачно е добавена и добилата в последните години Brain Gym, чиито упражнения подпомагат хемисфериалната интеграция, когнитивните процеси и общия тонус на организма. Подробно са описани и техниките и упражненията за проприоцептивна, вестибуларна, тактилна, орална и вкусова сензорна стимулация. Препоръчвам на автора издаване на методическо ръководство със специалните упражнения от рехабилитационната програма и подробните методически указания.

От направените анализи и обобщения в подраздел „Резултати” проличава личното критично становище на автора по отношение проучването оценката от ефекта от приложената собствена методика на кинезитерапия. Ценни научни приноси са някои установени персистиращи вродени рефлексии, които пречат на двигателното развитие и академичните способности, по-значително изоставане във фината спрямо грубата моторика, изоставане в зрително–моторната интеграция, доминиране повече на дясна хемисфера, със затруднен хемисфериален пренос. Приложената рехабилитационна програма е повлияла по-добре върху децата от втората терапевтична група, при която е прилагана комбинирана методика, като разликите са статистически достоверни.

От изведените изводи става ясно, че авторът е изпълнил всички задачи на изследването. В работата са изведени 10 извода, съответстващи на експерименталната част.

В представения дисертационен труд има няколко неоспорими приноси с научно приложен характер, които могат да се обобщят в следното:

1. За първи път в България е разработени и апробирана рехабилитационна програма за корекция на сензомоторните нарушения при деца с дислексия наред с останалите психо-педагогически терапевтични средства.

2. За първи път у нас при деца със специфично нарушение способността за учене е приложена кинезитерапия, сензорно интегративна терапия и Brain Gym.

3. Резултатите от изследваните персистиращи вродени рефлексии, са довели до подобряване на учебното място, което е от изключително голямо значение при децата с дислексия.

4. Експериментът доказва, че се подобрява между хемисфериалния пренос на информация, което е важно при децата с дислексия.

Авторефератът на дисертационния труд отговаря на изискванията. Той обективно отразява постановката на експеримента, методите на изследване, и анализа на резултатите.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Считаю, че представеният дисертационен труд на тема: **„Корекция на сензорно-моторните нарушения при деца с дислексия“**, оправдава високите очаквания към темата и отговаря на всички изисквания. Публикуваните статии (общо 10 броя), между които в 5 доц. Маринов е първи автор, придават завършен вид на труда, поради което с пълна убеденост предлагам на уважаемите членове на Научното жури да бъде присъдена научната степен **„Доктор на науките“** по Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура) в професионално направление 7.4. Обществено здраве” на **доц. Д-р Емил Цветанов Маринов**.

19.08.2013г
София

Изготвил становището:
доц. Незабравка Генчева, доктор